

Oplev naturen

ved Søkær Mose i Korsør

Din turguide nr. 1 af 8 i en serie med gode
forslag til en dejlig naturoplevelse i
Slagelse Kommune

Forord

Slagelse Kommune har meget at byde på. Vores natur er mangfoldig, og vi har et hav af muligheder for gode oplevelser og ture i vores nære omgivelser.

Som i mange andre forhold åbner viden og indsigt op for nuancer, og det, der tidligere bare var en smuk skov med et grønt bagtæppe, kan pludselig vise sig at være et landskab, der er skabt for tusinder af år siden i forbindelse med, at iskapten trak sig tilbage.

Men naturen er under konstant forandring, og moser udvikler sig i takt med, at det døde materiale formulder og giver plads til ny natur. Fuglene flytter ind, og den opmærksomme vandrer vil have mulighed for at møde mange forskellige arter. For de ekstra modige er der endda mulighed for, at man kan finde både ramsløg og liljekonvaller, den ene giftig og den anden spiselig. De ligner hinanden, men er alligevel nemme at se forskel på for det træned øje.

Naturen har utrolig meget at byde på. At udnytte den og gå korte eller længere ture er sundt for os alle, både for vores fysiske og mentale helbred. Derfor har vi i Slagelse Kommune lavet en serie af foldere, der skal bidrage til, at dine oplevelser og ture i naturen bliver endnu bedre. Tag dine venner og naboer med på turen og få en ekstra oplevelse samme med vores guidede naturvandring.

Jørgen Grüner
Formand for Miljø Plan og Landdistriktsudvalget

Oversigtskort. Den store røde prik viser turens udgangspunkt.

Korsør Lystskov - Søskær mose

Længde: 3,2 kilometer.

Tid: 1 time 20 min.

Sværhedsgrad: God adgang også for kørestolsbrugere med hjælper og gangbesværede.

Parkering: Det er muligt at parkere for enden af Skovåsen.

Der er flere veje, der fører til Søskær Mose. Jeg har valgt at starte turen ved indgangen til skoven fra Skovåsen. Her hvor asfalten går ned ad bakke og ender ved en bom (1).

Når du kommer ind i skoven, drejer du straks til højre. Så er du i gang! Du kan følge ruten på kortet bagerst i hæftet. Det er en mindre tur, der starter med at føre dig forbi gammel tjørn og træer, der i mange tilfælde er i en eller anden tilstand af nedbrydning – nærmest et sandt spisekammer af mad for mange insekter og fugle.

I det tidlige forår kan du ikke se dem herfra, men blot høre dem ude i mosen – grågæssene. Nærmest som en diskussionsklub derude på vandet.

Snart står du på stranden (2). Det kan være en kølig dag i marts – måske blæsende og lidt fugtigt i vejret. Prøv at vende blikket fra Storebælt og ind mod Søskær Mose. Prøv et øjeblik at forestille dig, at du er mere end 14.000 år tilbage i tiden.

Weichls istid

Vi er nået afslutningen på det, der skulle blive den sidste istid - Weichsels istid. Et mange hundrede meter tykt islag har dækket hele landskabet. Iskappen har ikke været jævn og glat. Der har været en masse furer, revner og dybe spalter. Isen har heller ikke været ren og hvid, men grumset og mørk – fyldt med forskellige jordarter – moræne og masser af sten.

Temperaturen har i flere hundrede år været i plus og isen er smeltet. Smeltevandet har fra isens oversider søgt nedad. Nedad igennem iskappens mange revner og spalter - indtil den nåede bunden – herfra er det gået under iskappen mod lavere liggende områder. Undervejs er der ført sten, ler og andre materialer med den stærke strøm. Smeltevandet har så at sige spulet en stadig dybere flod fra det højere liggende land og ud mod det, der i dag hedder Storebælt.

Landskabet om den senere Søsøskær Mose netop som isen er smeltet og landskabet er skabt.

Storebælt var ikke Storebælt dengang. Her var et stadigt vådere lavtliggende landskab. Et stykke ude var en rivende flod af smeltevand. En flod som vi i dag kalder for sejlrenden. Med floden blev vandet ført frem til området ved Kattegat og herfra videre.

Vores Søsøskær Mose lå tilbage som en skarp sænkning i landskabet med stejle bakker til begge sider – en tunneldal var skabt. Vandet løb stadig igennem sænkningen og ud, netop her hvor du står. Du står blot en del højere end dengang. Opskyllede materialer fra havet har gennem årtusinder kunnet lukke "hullet" på grund af den stadig svagere gennemstrømning af vand fra land til hav.

Søsøskær Mose var under opbygning. Det er den stadig.

Nutidens Søsøskær Mose

Blandt grågæssene et sted derude i mosen kan du også jævnligt høre nogle høje hvin og hyl. Det er den gråstrubede lappedykker der "synger". To til tre par skal finde deres territorier i mosesystemet. Det går ikke stille for sig, når man skal imponere, tiltrække og afskrække (3).

Det kan være lidt knapt med føde for lappedykkerne. Der er ikke nok krebsedyr og småfisk at finde i mosens vand, så den meget årlige flyver tager ofte turen ud i Storebælt for at jage.

Du er gået langs den høje gamle granbeplantning. Insekterne summer i april - majs lune luft. Du kan være heldig at få et glimt af en varmehungrende

snog ved stien. Fuglesangen er taget gevaldigt til. Rørspurv, sivanger fra rørskov. Gøgen er netop ankommet. Solsort, musvit, spætmejse, bogfinke og flere andre høres fra mosens bredder og fra skovsiden.

Du har Søskær Mose på den ene side og resterne af den jordvold, der engang var så intakt, at man kunne lukke husdyr frit ud i skoven på den anden side. Dyrene kom på olden. Det vil sige, at de gik omkring og åd, hvad de kunne finde af biller og rødder – og frugter – bog og agern fra skovens træer.

I den tidlige forårsskov er det især spætmejse og den store flagspætte, du hører (4). Spætmejsen med sine advarende entonedede advarselkald. Den store flagspætte også advarende og kaldende med hæse kald. Begge vil gerne tiltrække sig opmærksomhed og markere territorie. Flagspætten bruger også næbbet til andet end fløjt og sang. En god tør gren et godt sted er det perfekte sted til at sende korte, meget hurtige trommehvirvler ud. Det lyder godt – og højt - i den bladløse forårsskov.

I andre situationer bruger spætten sit næb til at finde føde i træernes bark og til at mejsle en rede ud i et tilpas tørret træ.

Spættens hjerne har en ophængning, der sikrer fuglen mod hovedpine og hjernerystelser. Næbbet slides under det daglige arbejde, men næbbet vokser hele tiden en smule. I en spættes liv vokser næbbet så meget, at det svarer til flere helt nye næb i fuld størrelse.

Du kan se Søskær mose i tre sektioner. Opdelt af

Spætmejsen kan arbejde både med hovedet opad og nedad i sin søgen efter føde.

to overgange. På den anden side af mosen er der også en sti. Lidt mere vild end her hvor du går. Bevoksningen er også mere tæt. Her hvor du går med skovvolden på din ene side, er der en bedre udsigt.

Det er ikke sikkert, at du har lagt mærke til det. Som årene er gået, bliver det også stadig mere vanskeligt at se det – men..... moser har ofte deres egen undergang indbygget i sig.

Træer begynder at få rodfæste i det lave vand.

Træernes rødder får efterhånden samlet rådne materialer omkring sig sådan, så der bliver en gyngende grund ved træet. Andre træer har fået samme idé – alt i alt så begynder mosen at vokse til. For Søskær Mose, hvor der i perioder også afvandes, kan afviklingen af mosen forløbe hurtigt.

Fra den overgang længst væk fra stranden begyndte der for snart 50 år siden, at ske noget ganske specielt (5).

Mosen oprenses

Korsør Kommune gik i gang med et oprensingsprojekt af mosen. Udstyret med en flydende maskine der mindede om en slamsuger på en tøm-

merflåde. En større gruppe mennesker til lands og til vands gik man i gang med at rense mosen op. Kursen blev sat i retning af Storebæltskysten.

Den slamsugeragtige maskine sugede op. I lange rør blev helt og halvråddent materiale pumpet fra den flydende pumpestation til den bagerste del af Søskær Mose – der, hvor man ikke kan komme. Resultatet blev et stort bredt spor af åbent vand ned gennem mosen. Træer på begge sider – og ude i mosen blev fjernet.

Tilførslen af materialer i den bagerste del af mosen blev for voldsom, så naturens ballance blev forstyrret.

En masse træer gik ud og styrtede omkuld i den "bagerste del" af Søskær mose.

Slamsugereren nåede aldrig at komme i brug i den del af Søskær Mose, der ligger nærmest Storebælt. Om det var med vilje. Om bevillingerne slap op – eller om det var løse rygter om dumpning af våben og ammunition i 1945 vides ikke.

Mosen var sat hundreder af år tilbage. Gradvist er træer og andet rådrende materiale nu vendt tilbage, men fra stien og ved den bagerste overgang – længst inde i skoven, kan man stadig ane resultater af det store slamsugerarbejde.

Du er nået til udgangen af skoven og får et blik til åbne marker (6). Du er nået det, der kaldes Røde Led. Engang var her en rød træbom, som hvilede på to røde stole. Der er ingen spor af afspærringen tilbage ved denne indgang til Korsør Lystskov.

Du går op ad bakken ind i skoven. Cirka fyrre meter oppe, drejer du ind på en sti til højre. Det går herfra nedad og så igen opad. Her skal arbejdes lidt. Der er stejlt.

Opad og ind i bøgeskoven

Du er gået fra moseområdet med det meget liv og ind i bøgeskoven. Her er lysninger, store gamle bøge er væltet. Floraen benytter pladsen til at udfolde sig med en række nye træer og mange forskellige blomster. Forbi en lille granlund. Skovmyrerne har travlt. En stor myrtue i grannåle hober sig op. I tilpas afstand af tuen kan du gøre et ophold. Udsigten er skøn. Det er jo sådan, at når man standser op og venter lidt, så vil "hverda-

gen", hvor du befinder dig, langsomt vende tilbage. Det pusler i skovbunden. En markmus dukker op og forsvinder igen mellem de visne blade. Fuglene tager fat på at synge igen – søge efter føde til de altid sultne unger i en rede måske bygget i krattet tæt på jorden.

Du fortsætter opad. Heroppe - lige her kan du måske i juni se det. En større plamage af hindbær vokser her (7). Når bærrerne er røde og modne er de lige til at plukke. Spise her – eller tage med hjem. Det er fristende. De modne bær sidder løst på deres fæste. Næste gang du kommer, er de måske faldet af – eller en anden har spist dem. Smag på dem!

Giv agt, skovens farligste dyr

Inden du bliver for ivrig og måske tænker at bevæge dig ind mellem buskene, bør du lige overveje situationen. Her – som også andre steder i skoven – holder skovens farligste dyr til. Måske især netop fordi, at også rådyr kan lide at opholde sig her. Rådyrene er den ufrivillige transportører og spisekammer for skovens farligste dyr – skovflåten.

Skovflåten hænger i det halvhøje græs og venter på et dyr passerer, hvorefter det hæfter sig fast. Flåten vil hurtigt søge mod varme – altså kropsvarme og bide sig fast på den bare hud og suge blod.

I skovflåtens lille verden er vi mennesker også transportører og et spisekammer.

Skovflåten i naturlig størrelse.

Ikke mere end et hovedet på en knappenål.

Det er en god idé at have sokker og langt tøj på på disse stier i skoven. Flåten vil ofte være at finde i strømpekanterne eller på benene. Også knæhaser, i nakken eller i lysken er prima steder for flåten af bide sig fast. Efter en tur i skoven kan du gennemgå dig selv for de meget små blodsugende væsner.

Skovflåten, når den har fået bidt sig fast og er begyndt at suge. Bagkroppen vokser.

Når dyret sidder der og begynder at suge, så klør det. Klø ikke igen. Der er mange muligheder for at fjerne det lille dyr. Lige fra en speciel pincet fra apoteket - over at smøre smør eller margarine på dyret og så "nuldre rundt" - over til bedøvende væsker.

Hold øje med området, hvor flåten havde bidt sig fast. Opstår der en rødmen, skal du være på vagt. Der er masse af læsestof på google.dk, hvis uheldet skulle være ude.

Netop her ved hindbærrene fik min familie og jeg samlet en lille bøtte lækre hindbær, men kom altså også ud fra skoven med mere end femten flåter på tøj og krop.

Videre fra velsmagende hindbær og flåter.

Tilbage på skovstien

På denne sti i skoven får du et rigtig godt indtryk af størrelsen og dybden på tunneldalen, der blev skabt sidst i den sidste istid (8). I det tidlige forår, men også når bladene sidder tæt i maj-juni, kigger du ned i en dal langt nede. Prøv at forestil dig, hvordan her måtte se ud førend vejr og nedbør rundede konturerne i landskabet.

Du går i højstammet ældre bøgeskov. Ned ad skrænterne er der enkelte steder plamager af de grønne saftige ramsløg. Løgene blomstrer i maj med store hvide blomster.

Langs stien i retning tilbage mod kysten vokser der enkelte steder en anden plante – den ligner ramsløget, men er lidt spæd og finere end ramsløget. Denne plante vokser i små grupper. Blomsterne er hvide klokkeformede og sidder på rad på en stængel. Det er liljekonvallen.

Den giftige Liljekonval kan ses og købes hos blomsterhandlere. Der kan du på forhånd få et indtryk af denne lille fine sag.

Du er nu nået til et sted på stien, hvor en bred sti krydser oppe fra asfaltvejen i skoven og ned mod Søskær Mose (9).

Du går tilbage i retning af mosen ned ad den brede sti (10). Mange lyde kommer dig i møde, når du nærmer dig moseområdet. Ved mosen synes at være meget mere liv ind end inde i den højstam-

mede bøgeskov. Grågæssene gækker, blishønsene slås, den gråstrupede lappedykker skriger. Luften er fuld af lyd.

Du går over Søskær Mose. En fiskehejre basker op. Du kan træffe egern lige her, hvor du står for at krydse mosen.

Du er tilbage ved dit udgangspunkt. På ingen tid har du vandret igennem tusinder af år. Mødt mange forskellige dyr og planter. Du har måske også gjort holdt.

Taget dig tid til eftertanke, erindring og måske tænke nye planer.

Grøn frø yngler i Søskær Mose.

Detailkort

Kortet viser, hvor du finder de 10 udvalgte punkter (1-10) på ruten.

Dine notater

A large rectangular area with a red border and 15 horizontal blue lines, intended for notes. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page, providing a structured space for writing.

Om forfatteren

Turbeskrivelsen i dette hæfte er forfattet og illustreret af Villy Jensen.

Villy Jensen er en lokal kunstner, naturelsker og ornitolog, der gennem mere end 50 år har skaffet sig et solidt kendskab til naturen omkring Korsør. Her har han været lokal guide på en lang række ture ved eng, strand og skov.

Han har deltaget i flere projekter for beskyttelse af vores natur, herunder arbejdet i en del år for Zoologisk Museum i København som ringmærker.

Han har desuden malet og tegnet naturmotiver gennem mange år.